

Mr. Miroslav Mojsilović

Analiza krvnih i seksualnih delikata na području Kantona Sarajevo za period od 2010 – 2017 godine

---

Analysis of blood and sexual crimes in area of Sarajevo Canton in the period from 2010-2017

Sažetak

U ovom radu biće obrađeni delikti nasilja i to krvni i seksualni a u okviru kojih će se izdvojiti njihovi najčešći oblici. Zašto krvni i seksualni delikti, pa zato jer upravo ovi delikti nasilja izazivaju najveću pažnju i reakciju građana. Razlog izazivanja pažnje i reakcije jeste u činjenicu jer ovi delikti prouzrokuju najteže posljedice po čovjeka kako u fizičkom tako i psihičkom smislu. Ovim deliktima je ugroženo ono najvrijednije što čovjek ima a to je život odnosno tjelesni integritet. Takođe, ugrožava se i temeljno pravo čovjeka koje stičemo rođenjem a to je pravo na život. Ništa manje od navedenog nisu ni prouzrokovane psihičke posljedice. Istraživanje koje će se raditi je teorijsko-emirijskog karaktera. Prije nego se pristupi

praktičnom istraživanju, teorijski će se obraditi dimenzija problema krvnih i seksualnih i delikata. Nakon toga će se pristupiti prikupljanju empirijskih podataka koji će biti obrađeni adekvatnim statističkim metodama. Uradiće se analiza godišnjih Izvještaja o radu Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine. Metode koje će se koristiti su metoda analize sadržaja i statističke metode analize podataka. Osim metode deskriptivne statistike koristiće se i verižni index. U konačnici, dobijeni rezultati će se tabelarno prikazati.

Ključne riječi:

nasilje, nasilničko ponašanje, delikti nasilja, nasilnički kriminalitet, krvni delikti, seksualni delikti, seksualni kriminalitet, seksualno nasilje.

UVOD

Među brojnim kriminalnim aktivnostima i ponašanjima, vrlo snažnu reakciju kod građana izazivaju delikti nasilja jer je riječ o krivičnim djelima koja u sebi imaju isključivo direktne kontakte među ljudima koji uključuju fizičko nasilje. Za razliku od drugih tipova kriminaliteta kod kojih često izostaje osuda djela i njegovog izvršioca, na nasilnička djela se reaguje burno kako od strane građana tako i medija. Ovu činjenicu dobro poznaju kako organi formalne socijalne kontrole, tako i mediji i tvorci produkta masovne kulture. Ovi prvi često koriste nezadovoljstvo građana i njihov strah od viktimizacije da bi pooštrili reakciju na sveukupni kriminalitet. S druge strane, mediji svoje konzumente zasipaju senzacionalističkim prikazivanjem nasilničkih djela, autori djela popularne kulture šokiraju gledaoce i čitaoce najbizarnijim pričama koje, konstantno pomjeraju granice prikazane brutalnosti. Posljedice ovakve manipulacije, iza koje ne stoji iskrena želja da se ovakva djela razumiju i njihovo vršenje preduprijedi, su sve brutalnija krivična reakcija i sve zastrašeniji ljudi.

Nasilnički kriminalitet je vrlo širok pojam. Njegova širina je prevashodno primjetna u krivičnim zakonima koji uređuju materiju i sadržaj protivpravnih ponašanja, ali i u kriminalističkoj praksi. Po svom karakteru i stepenu štetnosti u pravilu obuhvata veliki broj krivičnih djela. Karakteristično za ta djela koja obuhvata pojam nasilničkog kriminaliteta, je i upotreba nasilja, kako bi se ostvario zadati cilj. Nezadovoljstvo i strah građana od viktimizacije dovodi do pritiska javnosti da se takvi delikti što prije rasvijetle a njihovi izvršiocu procesuiraju. Evidentni su slučajevi u kojima taj pritisak kroz medije obiluje senzacionalističkim naslovima i natpisima u pisanim ili elektronskim medijima ili njima počinju razne dnevne informativne emisije, dijaloški ili tematski programi, kao i tvorci filmova, stripova ili kompjuterskih igara u kojima dominira patološka agresivnost, što u konačnici može da dovede do povećanja delikata nasilja i sve veće njihove brutalnosti. Zbog svega navedenog, proučavanje nasilja kao jednog od najintrigantnijih fenomena povezanih sa čovjekovom prirodom i ljudskim društvom ima poseban značaj.

POJAM OSNOVNIH ELEMENATA KOJI KARAKTERIŠU KRVNE I SEKSUALNE DELIKTE

Osnovni elementi koji karakterišu krvne i seksualne delikte su *nasilje* i nasilničko ponašanje. Sa sociološkog aspekta, nasilje je društveni konflikt odnosno sukob interesa. To je sukob individue, društvene grupe ili zajednice tj., društva sa društvenom sredinom. Treba reći, da je nasilje daleko širi pojam od prinude i sile jer su one samo komponente nasilja i nalaze se unutar samog pojma (Bakić, 1997:201). Međutim, nasilje je najčešći tip nasilničkog kriminaliteta i ima različite nivoe ozbiljnosti, zavisno od činjenica koje su specifične za pojedini slučaj. Ta ozbiljnost se može ogledati kroz različite povrede žrtve. Od svih oblika nasilničkog kriminaliteta, ubistva su najozbiljnija jer je to zločin koji za posljedicu ima smrt živih bića. Svi oblici kriminaliteta su u određenom smislu akti nasilja. Nasilje predstavlja drsku i bezobzirnu primjenu fizičke sile, protivpravnog ugrožavanja integriteta čovjeka i drugih javnih dobara i društvenih vrijednosti (Bošković, 2007:265).

Nasilničko ponašanje je nasilje koje se vrši suprotno pravu, dakle uz nepridržavanje zakona. U širem smislu riječi, to je brzo i neočekivano ispoljavanje intenzivne i ekscesivne snage, usmjerene protiv ljudi, životinja, objekata ili moralnih i socijalnih vrijednosti i normi. U užem smislu, to je svako ponašanje kojim se drugome protiv njegove volje nameće da nešto trpi, podnosi, čini ili propusti, bez obzira postiže li se to fizičkom prinudom, prijetnjom različitog intenziteta ili korištenjem takvih životnih okolnosti u kojima neko nije u mogućnosti oduprijeti se ili izbjeći takvo ponašanje. Takođe, riječ je o ekstremnom obliku ljudskog ponašanja kojeg obilježava negativna ili neopravdana upotreba fizičke i/ili psihičke sile. Pod nasilničkim ponašanjem podrazumijevaju se svi modeli ponašanja koje obilježava agresivnost kao njihova dominantna crta. Ono je samo jedan od oblika ljudskog ponašanja (Modly, Korajlić, 2002:353).

Delikti nasilja bi se mogli definisati, u širem smislu, kao svi oni delikti čija radnja se vrši upotrebom fizičke snage ili kakvog podesnog oružja ili oruđa ili drugog sredstva u cilju nastupanja zabranjene posljedice (Bojanić, 2011:251). Nasilnički kriminalitet čine ona djela kod kojih se radi postizanja određenog cilja koristi napad na žrtvu ili se njime prijeti (Ignjatović, 2005:263). Radi se o krivičnim djelima koja su po svojoj prirodi nasilnička ili se nalaze u zakonskim opisima djela sa elementima tipičnim za nasilje.

Imajući u vidu dosad sve navedeno i uvidom u Krivične zakone Bosne i Hercegovine, pojavni oblici delikata nasilja mogli bi se manifestovati kao:¹

- 1) Krvni delikti (ubistvo, teške i lake tjelesne povrede, nasiljem nad djecom itd.)
- 2) Seksualni delikti (silovanje, bludne radnje, seksualno zlostavljanje itd.)
- 3) Imovinski delikti (krađa, teška krađa, razbojništvo i razbojnička krađa itd.)
- 4) Saobraćajni delikti (cestovni delikti, pomorski delikti, željeznički delikti, delikti unutrašnje plovidbe i saobraćajni delikti u vazдушnom prostoru)
- 5) Ostali delikti nasilja (trgovina ljudima, krijumčarenje osoba, piratstvo, otmice aviona ili broda, uzimanje talaca, terorizam, ratni zločini, zločini protiv čovječnosti, genocid itd.)

KRVNI DELIKTI – KRIVIČNA DJELA PROTIV ŽIVOTA I TIJELA

Život i tjelesni integritet predstavljaju osnovne ljudske i najvažnije društvene vrijednosti. Te vrijednosti su osnovi krivičnopravne zaštite. Napadi na život i tijelo predstavljaju društveno opasna djela na koja se uvijek reagovalo oštrim krivičnopravnim sankcijama. Kada govorimo o krivičnim djelima protiv života i tijela, sa kriminalističkog aspekta pod ovim krivičnim djelima podrazumijevamo krvne delikte. Krvni delikti se mogu posmatrati u širem i užem smislu.

Pod *pojmom krvni delikti* podrazumijevaju se krivična djela uperena protiv fizičkog integriteta ličnosti, delikti izvršeni primjenom sile i nasilja, napadom na osnovnu čovjekovu vrijednost, a to su život i tjelesni integritet. U ovu oblast spadaju svi oblici djela koja za posljedicu imaju smrt ili tjelesne povrede, te neka djela imovinskog karaktera izvršena nasilnim aktima (Bošković, 2006:269). Kako smatraju (Modly, Petrović, Korajlić, 2004:79), *pod krvnim deliktima u širem smislu* podrazumijevaju se sva krivična djela koja za svoju posljedicu imaju smrt jednog ili više lica ili nanošenja tjelesnih povreda jednom ili više lica. U vezi sa rečenim, krivična djela protiv života i tijela u širem smislu obuhvataju sva krivična djela kojim se ugrožava život i tijelo, te se kao posljedica neminovno javlja smrt ili tjelesna povreda lica. Isti autori pod krvnim deliktima u užem smislu podrazumijevaju sva krivična djela protiv života i tijela,

predviđena u Krivičnim zakonima Federacije Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: KZ FBiH), Republike Srpske (u daljem tekstu: KZ RS) i Brčko Distrikta (u daljem tekstu: KZ BD BiH). Jedna od osnovnih karakteristika krvnih delikata jeste način izvršenja i prikrivanja djela. U pojam načina izvršenja krivičnog djela ulaze ne samo tipične i atipične radnje izvršenja ili propuštanja i prikrivanja, nego i mjesto izvršenja, ostavljanja predmeta kao i tipični i atipični tragovi izvršenja ili prikrivanja djela. Nadalje, u taj pojam spadaju socijalno-psihološke i kriminološko-psihološke tipične karakteristike ličnosti izvršioca. U karakteristike krvnih delikata ubrajaju se i tip žrtve, njen doprinos izvršenju krivičnog djela, motivi² i ciljevi izvršioca i žrtve. Takođe, karakteristike su i mjesto i vrijeme izvršenja krvnog delikta (tipa krvnog delikta), kao i njegova situacija (Modly, Petrović, Korajlić, 2004).

Pojavni oblici krvnih delikata odnosno krivičnih djela protiv života i tijela,³ su: ubistvo, ubistvo na mah, prouzrokovanje smrti iz nehata, čedomorstvo, učestvovanje u samoubistvu, protivpravni prekid trudnoće, teška tjelesna povreda, laka tjelesna povreda, učestvovanje u tuči, nepružanje pomoći i napuštanje nemoćne osobe. Navedeni pojavni oblici proizilaze iz odredaba entitetskih Krivičnih zakona.⁴ Međutim, značajna je uloga *izvršioca krvnih delikata* odnosno navedenih krivičnih djela i kriminalnog ponašanja uopšte. Ta uloga se ogleda kroz socijalne i psihološke faktore. Sa psihološkog aspekta izvršiocu krvnih delikata su infantilne paranoidne ličnosti koja djela izvršavaju uglavnom u stanju jednostavne alkoholisanosti i afekta gnjeva visokog inteziteta. Pored navedenog, kod izvršilaca krvnih delikata imamo izraženu amoralnost, moralnu izopačenost ali i visok stepen agresivnosti (Kovačević, Kecman, 2007).

2 Najteži i najčešći oblici motiva su koristoljublje, osveta, mržnja i ljubomora.

3 Rezultati analize krivičnih djela protiv života i tijela na području Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine su tabelarno prikazani.

4 Prema ovome vidimo da ima više vrsta ubistava. Tako, pored „običnog“ ubistva (čl. 166. st. 1. KZ FBiH, čl. 148. KZ RS i čl. 163. st. 1. KZ BD BiH) postoji kvalifikovano djelo „teško ubistvo“, (čl. 166. st. 2. KZ FBiH, čl. 149. KZ RS i čl. 163. st. 2. KZ BD BiH) zatim privilegovani „lakši“ slučajevi ubistva, kao što su ubistvo na mah (čl. 167. KZ FBiH, čl. 150. KZ RS i čl. 164. KZ BD BiH), ubistvo iz nehata (čl. 168. KZ FBiH, čl. 152. KZ RS i čl. 165. KZ BD BiH) i čedomorstvo (čl. 169. KZ FBiH, čl. 151. KZ RS i čl. 166. KZ BD BiH). Prema ovim Krivičnim zakonima, za navedena krivična djela predviđene su zatvorske kazne različitog trajanja i to od šest mjeseci do kazne dugotrajnog zatvora. Za teško ubistvo propisana je kazna od najmanje dest godina do kazne dugotrajnog zatvora. S obzirom na visoke zatvorske kazne koje se izriču za navedena izvršena djela, i s obzirom na posljedicu koju prouzrokuju po lica koja su žrtve, s pravom se može smatrati da su ovo najteža krivična djela.

1 Do navedenog sam došao uvidom u Krivične zakone BiH, FBiH, RS i BD BiH.

Tabela 1. Krivična djela protiv života i tijela na području Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine.

GODINA	PRIJAVLJENO	RASVJETLJENO	LIŠENO SLOBODE	OSUMNJIČENO
2010	174	165	71	207
2011	197	184	112	262
2012	223	214	100	262
2013	171	162	63	215
2014	189	174	66	206
2015	166	200	84	196
2016	158	144	63	176
2017	175	178	74	200
Ukupno:	1453	1421	633	1724

Tabela 2. Prosječna stopa krivičnih djela protiv života i tijela na 100.000 stanovnika u Kantonu Sarajevo⁶.

GODINA	PRIJAVLJENO	RASVJETLJENO	LIŠENO SLOBODE	OSUMNJIČENO
2010	39,5	37,5	16,1	47
2011	44,7	41,8	25,4	59,5
2012	50,6	48,6	22,7	59,5
2013	38,8	36,8	14,3	48,8
2014	42,9	39,5	15,0	46,8
2015	37,7	45,4	19,0	44,5
2016	35,9	32,7	14,3	40,0
2017	39,7	40,4	16,8	45,4
Ukupno:	330,2	322,7	143,6	391,5

Krivična djela protiv života i tijela⁵ prema zaštitnom objektu mogu se podijeliti na djela: kojima se štiti život i djela kojima se štiti tjelesni integritet. Pored toga, mogu se razlikovati djela sa posljedicom ugrožavanja i djela sa povredom zaštićenih dobara. S obzirom na oblik krivnje razlikujemo krivična djela izvršena s umišljajem i ona iz nehata. Krivična djela protiv života i tijela, po pravilu, su kažnjiva kada su izvršena sa umišljajem, izuzetno kada zakon predviđa da će se kazniti, ako su izvršena iz nehata. (Korajlić, 2012:537). *Grupni zaštitni objekatovih delikata* je isključivo i samo ljudski život i tijelo. Dakle, život i tijelo čovjeka su vrijednosti zaštićene zakonom koji utvrđuje najrazličitije grupe krivičnih djela. Obje ove vrijednosti štite se od trenutka rađanja, pa do smrti. Šta više, poseban karakter ima krivično djelo protivpravni prekid trudnoće kojim se

ne uništava život čovjeka, već život začetoj djeteta, ali se istovremeno ovim djelom ugrožava zdravlje i život žene odnosno majke. Zaštita života i tjelesnog integriteta je društvena funkcija i ne zavisi od volje pojedinca (Petrović, Jovašević, 2005:153).

U nastavku, kroz tabelarni prikaz će biti prikazani rezultati analize krvnih delikata i njihovih pojavnih oblika u posmatranom periodu od 2010 do 2017 godine na području Kantona Sarajevo.

U posmatranom periodu u Kantonu Sarajevo kako je prikazano u tabeli 1. krivična djela protiv života i tijela na području Kantona Sarajevo od 2010-2017 godine ukupno je prijavljeno 1453 krivična djela protiv života i tijela od čega je rasvijetljeno od strane policije 1421 krivično djelo ili 97%. Lišeno je slobode ukupno 633 lica a protiv njih 1724 podnesen je službeni izvještaj nadležnom tužilaštvu.

5 Ova krivična djela su propisana u glavi XVI KZ FBiH („Službene novine FBiH“, broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11) od člana 166. do člana 176., u glavi XVI KZ RS („Službene novine RS“, broj 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13) od člana 148. do člana 161., i glavi XVI KZ BD BiH („Službene novine BD BiH“, broj 10/03, 45/04, 06/05, 21/10, 52/11) od člana 163. do člana 173.

6 Prosječna stopa na 100.000 stanovnika računa se po formuli: broj djela/sa brojem stanovnika*100.000. Podaci o broju stanovnika Kantona Sarajevo (440.000) su preuzeti sa web stranice Agencije za statistiku Bosne i Hercegovine – Preliminarni rezultati popisa stanovništva u BiH 2013. godine.

Posmatrajući kroz tabelu 2., prosječna stopa krivičnih djela protiv života i tijela na 100.000 stanovnika u Kantonu Sarajevo u posmatranom periodu od 2010-2017 godine iznosi 330 krivičnih djela. U istom periodu, prosječno je rasvijetljeno 322 djela, lišeno slobode 143 djela a osumnjičeno odnosno broj lica protiv kojih je podnesen službeni izvještaj nadležnom tužilaštvu je 391. Broj prijavljenih krivičnih djela za navedeni period se povećao za 1%.

Tabela 3. Prosječna stopa krivičnog djela ubistva na području Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine.

GODINA	UBISTVA	PROSJEČNA STOPA UBISTAVA NA 100.000 STANOVNIKA
2010	3	0,6
2011	4	0,9
2012	5	1,1
2013	1	0,2
2014	7	1,6
2015	6	1,3
2016	5	1,1
2017	6	1,3
Ukupno:	37	8,4

Tabela 4. Prosječna stopa krivičnog djela teške tjelesne povrede na području Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine.

GODINA	TEŠKE TJELESNE POVREDE	PROSJEČNA STOPA TEŠKIH TJELESNIH POVREDA NA 100.000 STANOVNIKA
2010	82	18,6
2011	109	24,7
2012	121	28,1
2013	93	21,1
2014	106	24,0
2015	81	18,4
2016	70	15,9
2017	80	18,1
Ukupno:	742	168

Iz tabele možemo vidjeti da u posmatranom periodu od 2010-2017 godine, krivično djelo ubistva je izvršeno 37 puta. Što znači da je prosječna stopa ubistva na 100.000 stanovnika za navedeni period u Kantonu Sarajevo iznosila 8 ubistava. Od ukupnog broja krivičnih djela protiv života i tijela u periodu od 2010-2017 godine, koji iznosi 1453 djela, ubistva čine 2,5%. Takođe, u istom periodu u Kantonu

Sarajevo zabilježeno je 742 krivična djela teška tjelesna povreda što je 51% od ukupno registrovanih krivičnih djela protiv života i tijela. U periodu od 2010-2017 godine zabilježeno je povećanje ubistava za 50% i smanjenje teških tjelesnih povreda od 1%.

SEKSUALNI DELIKTI – KRIVIČNA DJELA PROTIV POLNE SLOBODE I MORALA

Po prirodi i nekim svojim obilježjima, krivičnim djelima protiv života i tijela veoma su bliska krivična djela protiv polne slobode i morala, u praksi poznati kao seksualni delikti. Seksualni delikti pravilu se definišu kao ona kažnjiva ponašanja kojima se zadire u slobodu odlučivanja u oblasti polnosti ili patološke pojave u ljudskoj polnosti, odnosno kao ponašanja koja zadiru u dostojanstvo ličnosti i morala u polnoj sferi života čovjeka (Mojsilović, 2015:19). Pored ovog pojma koristi se i pojam seksualni kriminalitet koji se definiše kao različiti vidovi kontakata polnim organom, ustima ili čmarom žrtve, u cilju zadovoljenja seksualnog nagona inicijatora ovih kontakata.⁷ Kod ove grupe delikata nerijetko dolazi do posljedice povređivanja kao i kod krvnih delikata. Seksualni delikti ne zauzimaju značajno mjesto u statistici kriminaliteta jer ova djela karakteriše visoka tamna brojka kriminaliteta. Seksualno nasilje se definiše kao bilo koji seksualni cilj, pokušaj ostvarivanja seksualnog čina, neželjeni seksualni komentar ili prijedlog koji je usmjeren protiv osobe i njezine seksualnosti, a koji može izvršiti druga osoba bez obzira na odnos sa žrtvom ili situaciju u kojoj se nalaze. Uključuje upotrebu sile, prijetnje ili ucjene za ugrožavanje dobrobiti i/ili života same žrtve ili njoj bliskih osoba. Najčešći kriminalni akti koji se vrše primjenom nasilja su silovanja, obljuba nad nemoćnim i maloljetnim licima i razni oblici bludnih radnji.⁸

Pojavni oblici krivičnih djela protiv polne slobode i morala, koja se smatraju seksualnim deliktima u užem smislu, su: silovanja, polni odnos sa nemoćnom osobom, polni odnos zloupotrebom položaja, prinuda na polni odnos, polni odnos s djetetom, bludne radnje, zadovoljenje pohote pred djetetom ili maloljetnikom, navođenje na

⁷ Prema navedenim definicijama možemo primijetiti razliku između pojma seksualni delikt i seksualni kriminalitet. Razlika je u tome što je seksualni kriminalitet uži pojam i odnosi se uglavnom na način i sredstvo izvršenja a seksualni delikt je širi pojam i odnosi se uglavnom na pojavne oblike koji su propisani Krivičnim zakonima.

⁸ Analiza kriminaliteta na području općine Novi Grad Sarajevo 2011. godine (Udruženje Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu).

prostituciju, iskorištavanje djeteta ili maloljetnika radi pornografije, upoznavanje djeteta sa pornografijom i rodoskrvnuce. Seksualni delikti predstavljaju djela u društvu koja su nečovječna, nemoralna, gruba, podmukla i destruktivna. Navedeni javni oblici proizilaze iz odredaba entitetskih Krivičnih zakona.⁹

Izvršioc seksualnih delikata odnosno navedenih krivičnih djela, su sa psihološkog aspekta infantilne 10 osobe koje pretežno u vrijeme djela ne pokazuju psihopatološke sadržaje (Kovačević, Kecman, 2007). Takođe, izvršioc ovih delikata su socijalno neprilagođene ličnosti s nedovoljnom sigurnošću u sebe, visokoj incidenci poremećaja ličnosti, visokoj agresivnosti i antisocijalnim ponašanjem, visok stepen alkoholisanosti u vrijeme izvršenje delikta, i sa naglašenim agresivnim i egocentričnim svojstvima (Bošković, 1995:65).

Objekt zaštite ovih krivičnih djela je određen kao: polna sloboda i polni moral. Napadom na polnu slobodu napada se istovremeno i na polni moral, kao i na polnu čast koja čini bitnu komponentu ljudskog dostojanstva. Prema tome, ova krivična djela su usmjerena protiv integriteta ličnosti i morala u oblasti slobode stupanja u polne odnose, odnosno polnog života. Karakteristike krivičnih djela iz ove grupe je da su ona usmjerena na zadovoljenje ili izazivanje polnog nagona izvršioca. Radi se o krivičnim djelima koja su po svojoj prirodi takva da ih izvršilac ostvaruje isključivo radnjama koje sam preduzima. Veći broj krivičnih djela izvršilac izvrši sam, a u manjem broju izvršenja ovih djela izvrši sa drugom osobom odnosno saučesnikom. Seksualni delikti se mogu izvršiti samo umišljajem (Petrović, Jovašević, 2005:192). Krivična djela protiv polne slobode i morala su klasični kontaktni delikti nasilja. S obzirom na navedeno, treba reći da i ako nema kontakata i nasilja nad žrtvom, u seksualne delikte se svrstavaju i zadovoljavanje pohote pred djetetom, podvođenje i posredovanje u prostituciji.

9 Ova krivična djela su propisana u glavi XIX Krivičnog zakona FBiH („Službene novine FBiH“, broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11) od člana 203. do člana 213., u glavi XIX Krivičnog zakona RS („Službene novine RS“, broj 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13) od člana 193. do člana 201. i glavi Krivičnog zakona XIX Krivičnog zakona Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službene novine BD BiH“, broj 10/03, 45/04, 06/05, 21/10, 52/11) od člana 200. do člana 210. Prema ovim Krivičnim zakonima, za navedena krivična djela predviđene su zatvorske kazne različitog trajanja i to od tri mjeseca do petnaest godina. Najteži javni oblik ovih krivičnih djela je silovanje na naročito okrutan i ponižavajući način i za ovo djelo je propisana zatvorska kazna od tri do petnaest godina. Bitno je istaći da su u KZ FBiH i KZ BD BiH propisano jedanaest javnih oblika seksualnih delikata a u KZ RS devet javnih oblika. U KZ RS nisu propisane bludne radnje i prinuda na polni odnos.

10 Infartilnost predstavlja ono što je djetinjasto, zaostalost u razvoju. U psihologiji može da obuhvata normalne faze dječijeg razvoja, kao i patološke oblike regresibilnog ponašanja.

Mnogi seksualni delikti se ne prijavljuju zbog stida i raznih drugih društvenih okolnosti i predrasuda koje su naročito karakteristične u ruralnim područjima što sve ukupno doprinosi povećanju „tamne“ brojke kriminaliteta. Ova činjenica veoma pogoduje kriminalnom podzemlju, ulačenje u takvo podzemlje maloljetnih osoba, profesionalizaciji i organizovanosti različitih „makroa“, svodnika, posrednika i „zaštitnika“ (Perić, 1987).

U nastavku, kroz tabelarni prikaz će biti prikazani rezultati analize seksualnih delikata i njihovih javnih oblika u posmatranom periodu od 2010 do 2017 godine na području Kantona Sarajevo.

Tabela 5. Pregled prijavljenih krivičnih djela protiv polne slobode i morala u Kantonu Sarajevo u periodu od 2010-2017 godine.

Godina	Prijavljeno	Stopa prijavljenih krivičnih djela na 100.000 stanovnika
2010	23	5,2
2011	26	5,9
2012	14	3,1
2013	9	2,0
2014	15	3,4
2015	26	5,9
2016	6	1,3
2017	11	2,5
Ukupno:	130	29,5

U tabeli je prikazana stopa krivičnih djela protiv polne slobode i morala u Kantonu Sarajevo na 100.000 stanovnika. Ako se uzme ukupno posmatrani period od 2010-2017 godine, vidi se da je ukupno prijavljeno 130 krivičnih djela protiv polne slobode i morala ili u prosjeku 29 djela na 100.000 stanovnika. Broj prijavljenih krivičnih djela za navedeni period se smanjio za 47%.

Tabela 6. *Prosječna stopa silovanja na području Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine.*

Godina	Silovanja	Stopa prijavljenih krivičnih djela silovanja na 100.000 stanovnika
2010	5	1,1
2011	7	1,5
2012	3	0,6
2013	1	0,2
2014	3	0,6
2015	5	1,1
2016	2	2
2017	4	4
Ukupno:	30	6,8

Tabela 7. *Prosječna stopa krivičnog djela bludna radnja na području Kantona Sarajevo za period 2010-2017 godine.*

Godina	Bludna radnja	Prosječna stopa bludnih radnji na 100.000 stanovnika
2010	6	1,3
2011	12	2,7
2012	10	2,2
2013	3	0,6
2014	7	1,5
2015	12	2,7
2016	2	0,4
2017	3	0,6
Ukupno:	55	12,5

Iz tabele se može vidjeti da je u periodu od 2010-2017 godine na području Kantona Sarajevo krivično djelo silovanja izvršeno 30 puta. Što znači da prosječna stopa silovanja na 100.000 stanovnika za navedeni period u Kantonu Sarajevo iznosi 6 silovanja. U istom periodu u Kantonu Sarajevo izvršeno je 55 krivičnih djela bludne radnje i prosječna stopa na 100.000 stanovnika iznosi 12 krivičnih djela. Od ukupnog broja krivičnih djela protiv polne slobode i morala u posmatranom periodu od 2010-2017 godine koji iznosi 130 djela, silovanja čine 23% a bludne radnje 42%. U periodu od 2010-2017 godine zabilježeno je smanjenje silovanja za 20% i smanjenje bludnih radnji za 50%.

DISKUSIJA

Kada je riječ o krivičnim djelima protiv života i tijela kao najtežih oblika delikata nasilja, u periodu od 2010-2017 godine prijavljeno je 1453 krivična djela i zabilježeno je povećanje za 1%. Međutim i krvne delikte karakteriše tamna brojka ali ne toliko kao seksualne delikte. Djela koja se ponekad ne prijavljuju a policija operativnim radnjama ne sazna za njih, su uglavnom djela lake tjelesne povrede. Izvršena krivična djela u godišnjim Izveštajima Uprave policije Ministarstva unutrašnjih poslova Kantona Sarajevo su zavedena pod nazivom „prijavljena“ krivična djela. Međutim, treba naglasiti da prijavljena krivična djela nisu rezultat operativnih mjera i radnji koje poduzimaju policijski organi, u ovom slučaju MUP Kantona Sarajevo, već je riječ o krivičnim djelima koje su prijavljivale žrtve i svjedoci. Znači, način saznanja za krivično djelo od strane policijskih organa je sveden na minimum odnosno nulu. Policijski organi djeluju uglavnom post delictum odnosno poslije izvršenog krivičnog djela. Rezultati pokazuju kod krvnih delikata povećanje ubistava za 50% i smanjenje teških tjelesnih povreda za 1% u periodu od 2010-2017 godine. Kada govorimo o krivičnim djelima protiv polne slobode i morala, za period 2010-2017 godine prijavljeno je 130 krivičnih djela i zabilježeno smanjenje od 47%. Međutim, treba naglasiti da je broj od 130 izvršenih odnosno prijavljenih djela sigurno netačan i da je taj broj mnogo veći. U prilog navedenom govori činjenica da je kod krivičnih djela iz oblasti seksualnih delikata izrazito velika tamna brojka odnosno ostaje veliki broj izvršenih a ne prijavljenih krivičnih djela. Mnogi seksualni delikti se ne prijavljuju uglavnom zbog stida i raznih drugih društvenih okolnosti i predrasuda koja su naročito karakteristične u ruralnim područjima što sve ukupno doprinosi povećanju „tamne“ brojke kriminaliteta. Takođe, kao i kod krvnih delikata, do saznanja da je izvršeno djelo se dolazi prijavom žrtve a ne operativnim mjerama i radnjama policije. Krivično djelo bludne radnje zauzima najveći dio ukupno prijavljenih djela sa udjelom od 42%. Najčešća krivična djela kod krvnih delikata su teške tjelesne povrede a kod seksualnih delikata su bludne radnje.

ZAKLJUČAK

Intencija pisanja ovog rada je bila da se ukaže na opasnost i posljedice koje prouzrikuju krvni i seksualni delikti i to kako po čovjeka kao pojedinca tako i po cjelokupno društvo. Prvenstveno se pristupilo teorijskoj obradi dimenzija ovih delikata i to kao pojam delikata, pojavni oblici, izvršioci, zaštitni i grupni objekat, način izvršenja, posljedica koje nastupaju kao i određenost delikata i njihovih pojavnih oblika u krivičnim zakonima Bosne i Hercegovine. Nakon toga se kroz analizu krvnih i seksualnih delikata ukazalo na njihovu brojnost odnosno njihov udio u cjelokupnom prijavljenom broju krivičnih djela. Takođe, analiza delikata je pokazala i koja su to konkretno krivična djela koja se najčešće izvršavaju a koja prednjače po svom broju izvršenja od ostalih djela krvnih i seksualnih delikata. Kroz analizu se došlo do konkretnih procenata smanjenja ili povećanja krivičnih djela odnosno pojavnih oblika krvnih i seksualnih delikata. ■

Literatura

- 1) Bakić, I. (1997). Sociologija, Sarajevo;
- 2) Bojanić, N. (2011). Primjenjena forenzika, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo;
- 3) Bošković, M. (1995). Seksualna agresija, Zbornik Matice srpske, Beograd;
- 4) Bošković, M. (2006). Kriminologija, Pravni fakultet, Novi Sad;
- 5) Bošković, M. (2007). Kriminologija, Pravni fakultet, Novi Sad;
- 6) Ignjatović, Đ. (2005). Kriminologija – šesto izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Beograd;
- 7) Kovačević, R. i Kecman, B. (2007). Komparativna analiza osobina ličnosti izvršilaca seksualnih, imovinskih delikata i delikata protiv života i tela, Klinika za psihijatriju, Beograd;
- 8) Krivični zakon Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine („Službene novine BD BiH“, broj 10/03, 45/04, 06/05, 21/10, 52/11);
- 9) Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“, broj 36/03, 37/03, 21/04, 69/04, 18/05, 42/10, 42/11);
- 10) Krivični zakon Republike Srpske („Službene novine RS“, broj 49/03, 108/04, 37/06, 70/06, 73/10, 1/12, 67/13);
- 11) Modly, D. i Korajlić, N. (2002). Kriminalistički riječnik, Centar za kulturu i obrazovanje, Tešanj;
- 12) Modly, D., Petrović, B. i Korajlić, N. (2004). Uvod u kriminalistiku, Sarajevo;
- 13) Mojsilović, M. (2015). Analiza upotrebe savremene tehnologije u dokazivanju krivičnih djela iz oblasti nasilničkog ponašanja, Magistarski rad, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo;
- 14) Perić, V. (1987). Oblici operativne djelatnosti službe javne sigurnosti, Republički Sekretarijat za unutrašnje poslove SR Hrvatske, Zagreb;
- 15) Petrović, B. i Jovašević, D. (2005). Krivično pravo II (posebni dio), Pravni fakultet, Sarajevo;
- 16) Udruženje Centar za istraživanje politike suprotstavljanja kriminalitetu, Analiza kriminaliteta na području općine Novi Grad Sarajevo (2011). Sarajevo;